

Verseny az egészségügyben

Dr. Gulácsi László PhD
egyetemi docens

Egészségügyi Gazdasági és Technológiaelemzési Kutatóközpont
Budapesti Corvinus Egyetem
laszlo.gulacsi@uni-corvinus.hu
<http://hecon.uni-corvinus.hu>

Magyar Aktuárius Társaság
2007. május 18. Balatonvilágos

**Mit tudunk a jelenlegi egészségügy produktivításáról?
(eredmény, minőség, költség, kontroll)**

Verseny az egészségügyben – USA, UK, G, NL, A

**A biztosítók jelenlegi egészségügyi kínálatának kritikai
elemzése (amit a web-ek alapján látni lehet)**

Kérdés

Finanszírozza-e az ÖNÖK által működtetett egészség-biztosító a rituximab (RTX) terápiát rheumatoid arthritis (RA) megbetegedés esetén, abban az esetben ha a költség/QALY értéke a „Corvinus Modell” szerint hazánkban 9,5 millió Ft./QALY?

‘Alaptézisek’ az előadáshoz

Nincs „evidence based egészségpolitika”, ezért nincs „bizonyíthatóan legjobb megoldás”, és ennek megfelelően és nincs független szakértő sem. 11

Az OECD, WHO és más forrásból származó adatok legfeljebb orientálhatnak, hipotézis felállításában segíthetnek, de döntések előkészítésére nem alkalmasak, ugyanis a GDP és az egészségi mutatók közötti kapcsolat bizonytalan.

Aközött, hogy globálisan mennyit költenek egészségügyre és milyen a lakosság egészségi állapota, eddig nem sikerült összefüggést kimutatni (Nixon et al. 2005)

Konkrét betegségek esetén – keringési betegségek, rosszindulatú daganatok - esetén, 75 éves kor alatt, a standardizált mortalitási arány (SMR) csökkenése és az egészségügyre költött összeg között erős pozitív korreláció van. (Martin, Rice, Smith, 2007)

Kérdések

Az E Alap évente 1 500 milliárd forinttal gazdálkodik. Mivel az alap mások, nevezetesen a járulék/adó fizetők pénzét költi, felmerül a kérdés, hogy vajon mit is veszünk ezért a nagy rakás pénzért.

- milyen információk állnak rendelkezésre az alap- és a járóbeteg-ellátás, a kórházak, az OEP, az ÁNTSZ, az önkormányzatok és az ágazati kormányzat munkájáról és annak eredményességéről?**
- mit tudunk a lakosság, a számlát fizető fogyasztók, egészségüggyel kapcsolatos elvárásairól, tudjuk-e, hogy mi a fontos, és mennyit képes/hajlandó az ország egységnyi egészség-nyereségre (1 QALY) költeni, és azt vajon kié legyen? Azaz „ki” kapja meg az élethez és egészséghez az esélyt?**
- jól költjük-e ezt a pénzt, illetve hogyan lehetne jobban (különbéle reform vélemények/javaslatok)? Mit is jelent az, hogy „jól” illetve „jobban”, és van-e elég adatunk ahhoz, hogy a kérdést megválaszoljuk?**

Az előadás célja

Mi kell ahhoz, hogy egy „bármilyen-biztosítós” rendszer hatékonyan (productivity) működhessen?

Megjegyzés: Jelenleg minden jól és hatékonyan működő „bármilyen-biztosítós” rendszer fikció nálunk, hiszen ilyet Magyarországon még nem láttunk.

Lényegi kérdések

Ki kap mit, mennyit és mennyiért?

No. 1. - Mi a fontos? Rangsorolás. (GO TO No. 2., 3.)

No. 2. – Mi legyen az „Alap-ellátási csomag”-ban? Mi jár a pénzünkért? (GO TO No. 1., 3.)

No. 3. - Mennyit vagyunk képesek/hajlandóak adni 1 QALY-ért, és ezt ki kapja? (GO TO No. 1., 2.)

Alapfogalmak

- Alap-ellátási csomag

Kinek milyen ellátás jár a befizetett járulékért cserébe, azt hol veheti igénybe, mikor és mennyiért? Ez mostanában hetente változik, és **definiálatlan**. (Minimum? Alapvető? Általánosan szükséges? Pl. a fogászati ellátás, gyógyfürdő, szervátültetés stb. hova tarozzon?) Milyen minőségben/áron?

- Outcome (naturális)

OK ez szép de nem mérjük. (túlélés, halál, gyógyulás stb.)

- QALY (Quality Adjusted Life Years)

OK ez szép, de nem mérjük. (életminőség)

Problémák 1.

Mottó: Amit szabad Jupiternek ...

2006-ban a GDP növekedése:

- **Lengyelország 6,5%** (előzetes becslés), 2007-es várakozás **5,7%**, infláció 1,4%, 3. negyedév
- **Cseh Köztársaság 5,9%** (előzetes becslés), 2007-es várakozás 5%, infláció 1,3%, 3. negyedév
- **Szlovák Köztársaság 8,2%** (publikált valós), 2007-es várakozás u.a. vagy kicsit kisebb, infláció: 3%, 4. negyedév
- **Magyarország 3,2%** (publikált valós), **2007-es várakozás szerint tovább csökken; infláció 7,8%, 4. negyedév (2008. 1. negyedév 9%)**
2006-ban, 1995-óta először fordult elő hogy GDP növekedésünk az európai átlag alatt maradt

Problémák 2.

Demográfiai cunami – kb. az € tervezett bevezetésének évében kezdődik igazán!

Recesszióban kell(ene) egészségügyet reformálni

Nem történt meg a purchaser-provider split, nincs „egészségügyi háromszög”

Jelentős a Kelet-Nyugati élettartam és életminőség szakadék

Nincs konszenzus arról hogy mi/ki a fontos, mi a cél és mennyit szánjunk rá

Nincs tapasztalat a magántulajdonnal, versennyel, piaccal kapcsolatosan (amitől félnek az emberek)

Valószínűleg igen alacsony az egészségügy hatékonysága (outcome/input – productivity index), sok a nem hatékony ámde finanszírozott technológia: pl. gyógyszer; tévhitek: 1) pl. prevenció költség-hatékonysága; 2) az állam rossz – a piac és verseny jó (lásd még: „aki kétlábon jár az ellenség, aki négylábon jár vagy szárnyai vannak az barát” (Orwell, 2005)

Nem tudjuk mi történik az egészségügyben (outcome, hatékonyság), nincs sem megfelelő finansziális sem szakmai sem minőségi kontroll, nem tudjuk kinek mi jár a pénzéért („alap-csomag”), nem ismerjük a költségeket és a hasznot

---

---

alapelátás: gyakorlatilag semmit sem tudunk sem a működésről sem az eredményességről

- megj.: a definitív ellátás, mint fogalom értelmezhetetlen, a házi orvos többnyire diagnózis nélküli tünetet kezel, ill. a betegségeket többnyire életfogytiglan
- a beutalási és receptírási indokoltságot nem ismerjük

járóbeteg-ellátás: gyakorlatilag semmit sem tudunk ...

kórházak: látszólag sokat, a valóságban nagyon keveset tudunk

- keveset tudunk a kimenetről azaz a gyógyítás eredményéről (túlélés, életminőség, munkába állás)
- szinte semmit a minőségről, semmit a biztonságról (FIGYELEM: ISO, KES nem azonos a minőséggel) Apropos, ha az ISO ilyen fontos az Eü.Min-nak és az OEP-nek miért nincs ISO-ja?

irányított betegellátás: semmit nem tudunk a célokról – erről semmiféle egészségpolitikai terv nem készült – az eredményről és a minőségről nincs adat

Mindenki ellenőriz, DE ...

ÁNTSZ/OTH: sem jól működő hatóság, sem szakmai konzultációra képes szellemi központ nem lett

Országos Szakfelügyeleti és Módszertani Központ (OSZMK): klinikai audit (megszületés előtt elhalt – lásd. „Szakfelügyelői jelentések”), indikátorok (lásd. Eü. Min. honlap) módszertani hibákkal: használhatatlan

OEP: eredményességéről és kontroll funkciójáról nagyon kevés tudható, kevés a működési költség (szóbeli közlés), bár amikor ez több volt akkor sem volt jobb. Érték alapú vásárlás? Költségek? Társadalmi költségek? Az „erősítsük meg az OEP-et” azt jelenti hogy kapjon annyi pénzt működésre amennyit a magánbiztosítók is költenének (8% működési költség kellene - talán)

Egészségbiztosítási Felügyelet: Igazából mit is ellenőriz? Kórházak minőségi sorrendje?

Ágazati kormányzat, egészségpolitika: olyan Népegészségügyi Program sosem volt amiből meg lehetett volna mondani hogy mibe kerül és milyen haszonnal jár ha megcsinálják

Kamarák: másutt a szakmaiság, a professzionalizáció, az oktatás, a betegek érdekei stb. legfőbb őrök – és nálunk?

Minőség

**Kórházakat sorrendbe állítani minőségük alapján:
OK, ezt esetleg lehet, de néhány módszertani
problémával szembe kell nézni:**

Például:

**„Hány tényér meleg krumplileves egyenlő egy tiszta
fürdőszobával? (Gulácsi, 1997)**

Minőség 2007

Majdnem minden kórháznak van ISO-ja. A minőség fejlődése 2001 körül gyakorlatilag megállt, ill. visszalépés figyelhető meg.

Minőségről nincs adat mert nem gyűjtik, semmilyen szinten nem prioritás a minőség és a biztonság.

Gulácsi L, Makai P, Péter T, Jakobsen Á, Boncz I, Minőség és minőségfejlesztés az egészségügyben 2005; 103 magyarországi kórház felmérése alapján, Orvostovábbképző Szemle, 2006;13:12:13-22.

Költség-hatékonyság; nemzetközi példák

Kardiovaszularis elsődleges prevenció költség-hatékonysága:

- dohányzásról való leszoktatás – megtakarítás (alapsomagba!)
- Aspirin - €2.263-16.949 / életév-nyereség (alapsomagba!)
- antihypertenzív terápia €28.187-79.843 / életév-nyereség (alapsomagba, indikáció meghatározással)
- statin terápia - €73.971-190.276 / életév-nyereség (10 éves CHD rizikó legalább 30% - akkor költség-hatékony) (alapsomagba, indikáció meghatározással)

(Franco, 2007)

Költség-hatékonyság; hazai adatok

Prosztatarák-szűrés PSA-val - nincs tudományos bizonyíték
- 10-15 milliárd Ft/év (Gulácsi, Kovács 1998, 1999)

Emlőrák-szűrés - költség-hatékonyság
- 0,2-0,8 millió Ft/életév (Gulácsi, 1999, 2000)
- 5,7–17,8 millió Ft/élet ill. 0,3-0,8 millió Ft/életév (Boncz, Sebestyén, Gulácsi, 2004)

Méhnyakrák-szűrés: költség-hatékonyság
- 16.6 – 33,8 millió Ft/élet (Boncz, Sebestyén et al. 2003)

ICER - AMI után
- 750 e. Ft/elkerült halálozás (Gulácsi, Kiss, 2001)

ICER – nagy rizikójú szívbetegek
- 2,1-6,3 millió Ft/életév (Gulácsi, Kiss 2002)

Rheumatoid arthritis (anti TNF-alfa) terápia
- 5,6-12,5 millió Ft/QALY (Májér, Brodszky, Gulácsi et al. 2007)

Mit is tudunk? Válasz

**Az E Alap évente 1 500 milliárd forinttal gazdálkodik, vajon mit is veszünk?
Nem tudjuk!**

- milyen információk állnak rendelkezésre az eredményességéről?

Minimális ill. annál kevesebb!

- mit tudunk a lakosság elvárásairól, mi fontos, ?Ft/QALY (=Ft/életév)

Nagyon keveset/semmit!

- jól költjük-e ezt a pénzt, illetve hogyan lehetne jobban?

Kevés az adat a korrekt válaszhoz!

Megjegyzés: A szakirodalom azt mutatja, hogy ezen a téren jelentős előrehaladást lehet elérni, azaz meg lehet csinálni ha van hozzá politikai akarat. Elsősorban a cselekvések koherenciája, transzparenciája és a támogatottsága számít! A „mit” szinte „technikai” kérdés.

Példák

Outcome: Stroke költség

Adatgyűjtés, OEP, 2002-2004; 25-44, 45-64 éves és 65+
nők és férfiak.

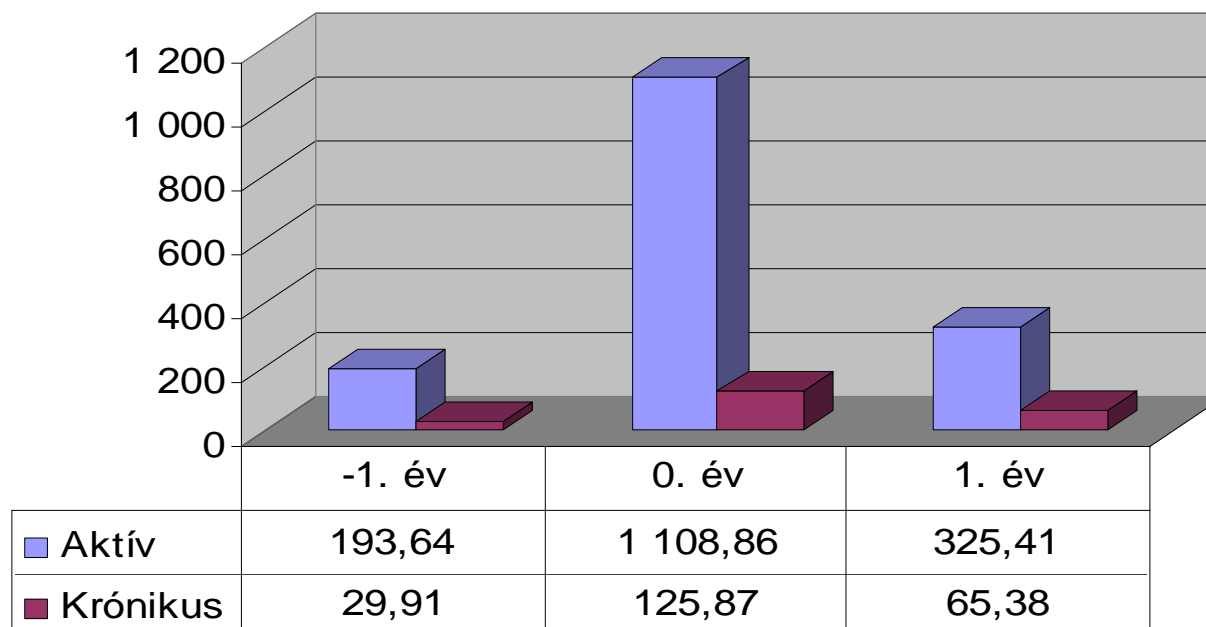
A stroke betegség terhe az **aktív** ellátásban:

- az első 12 hónapban (férfiak vs. nők) 65+ év: 254,6 vs. 205,8; 45-64 év: 341,4 vs. 280,5; 25-44 év: 370,1 vs. 306,1 ezer forint.
- a második 12 hónapban, 50,6 vs. 36,2; 24,2 vs. 32,6; 27,6 vs. 24,8 ezer forint

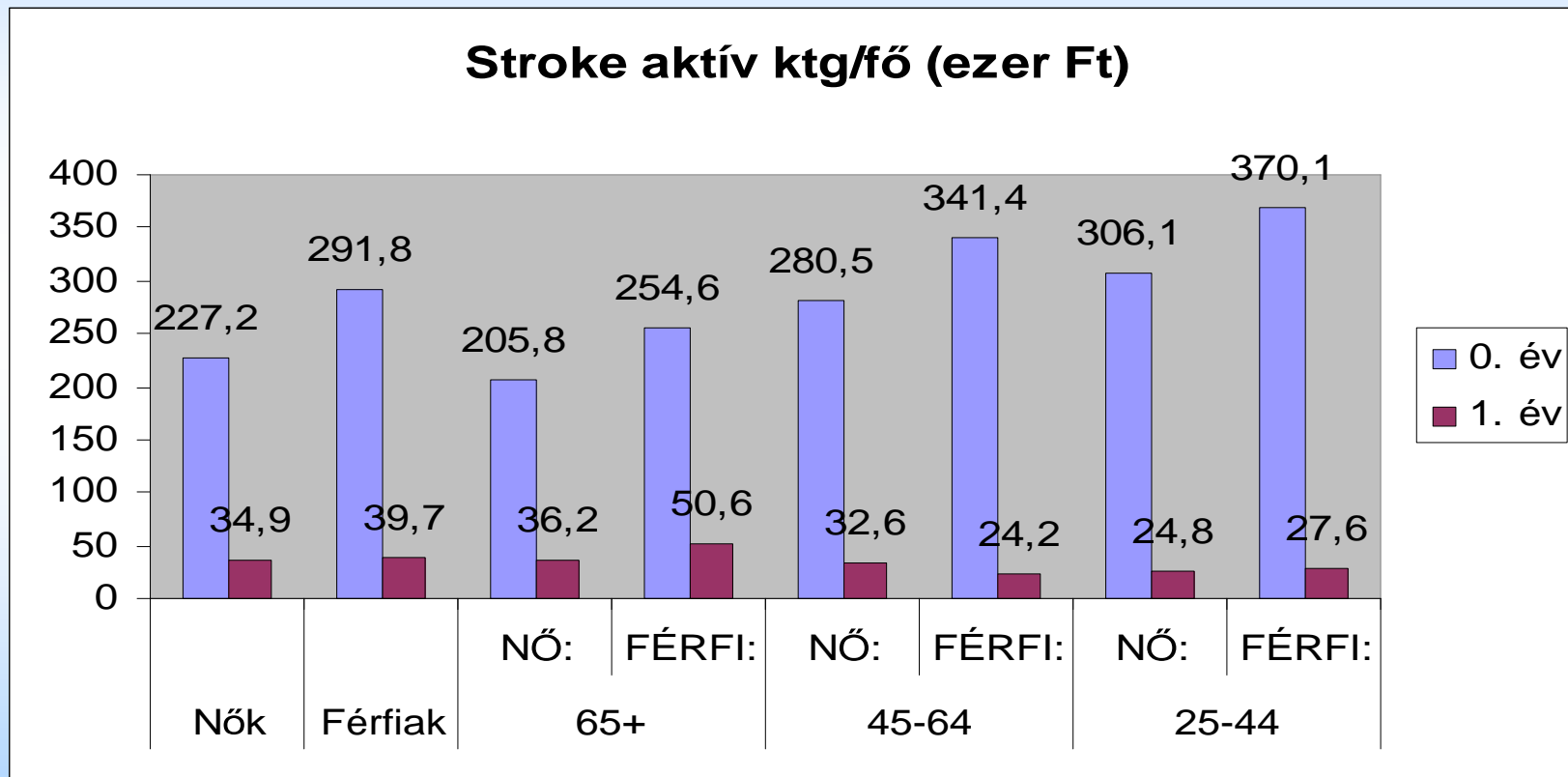
Kárpáti K, Májer I, Boncz I, Nagy A, Bereczki D, Gulácsi L, A stroke kórházi költségei Magyarországon; 2003-2005, Ideggyógyászati Szemle, 2007.

Stroke költség

Stroke betegek kórházi költsége (mill. Ft)

Stroke költség

AMI költség

Az AMI aktív kórházi ellátásának átlagos költsége a megbetegedést követő 12 hónapban nők vs. férfiak 476,3 ezer Ft. vs. 391,1 ezer Ft. (65+ év)

Évente közel 12 ezer hospitalizált AMI beteg direkt egészségügyi költségeire az OEP 4,4 Mrd Ft-ot költött a betegséget követő első 12 hónapban, 3,6 Mrd Ft-ot aktív és 370 millió Ft-ot a krónikus kórházi ellátásban.

Egy AMI elkerülésével 345-565 ezer Ft direkt egészségügyi költség takarítható meg az első 12 hónapban. Az AMI indirekt költsége a munkaképes korúak körében meghaladja a 840 millió Ft-ot egy évben.

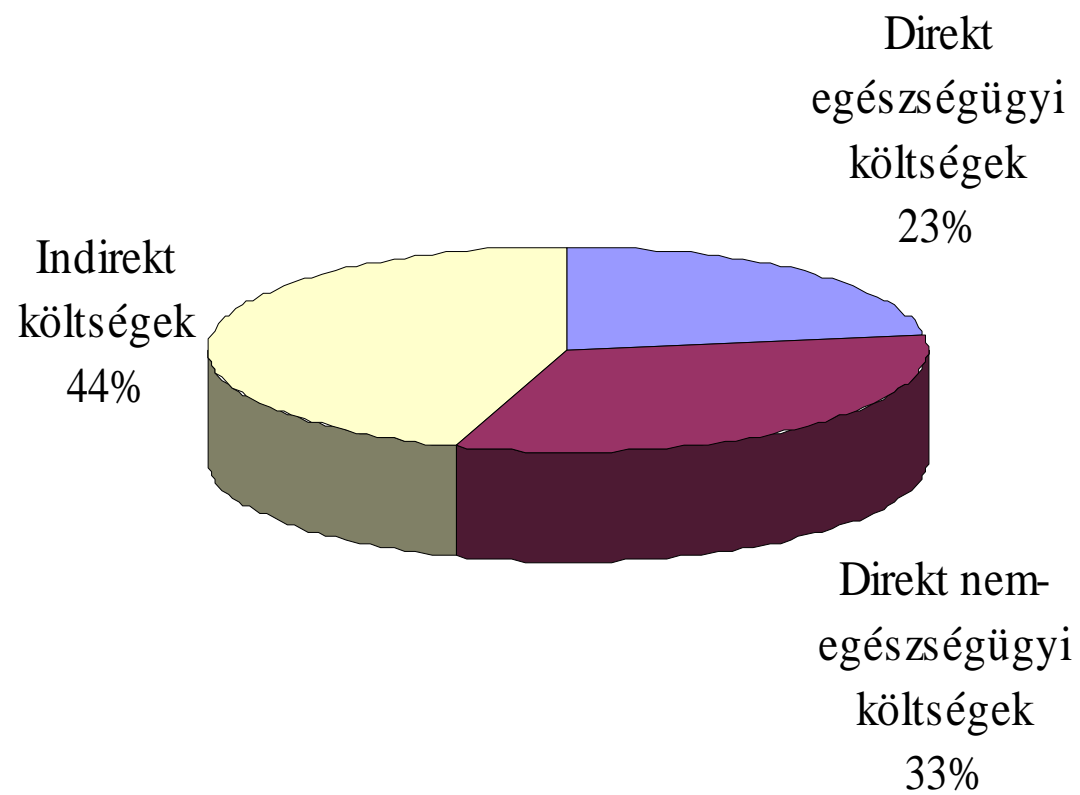
Kárpáti K, Brodszky V, Májer I, Boncz I, Merkely B, Maurovich-Horvat P, Gulácsi L, A kórházba került akut myocardiális infarctust szenvedett betegek halálozása Magyarországon; 2003-2005, Orvosi Hetilap, 2007.

Példa rheumatoid arthritis; kérdőíves felmérés

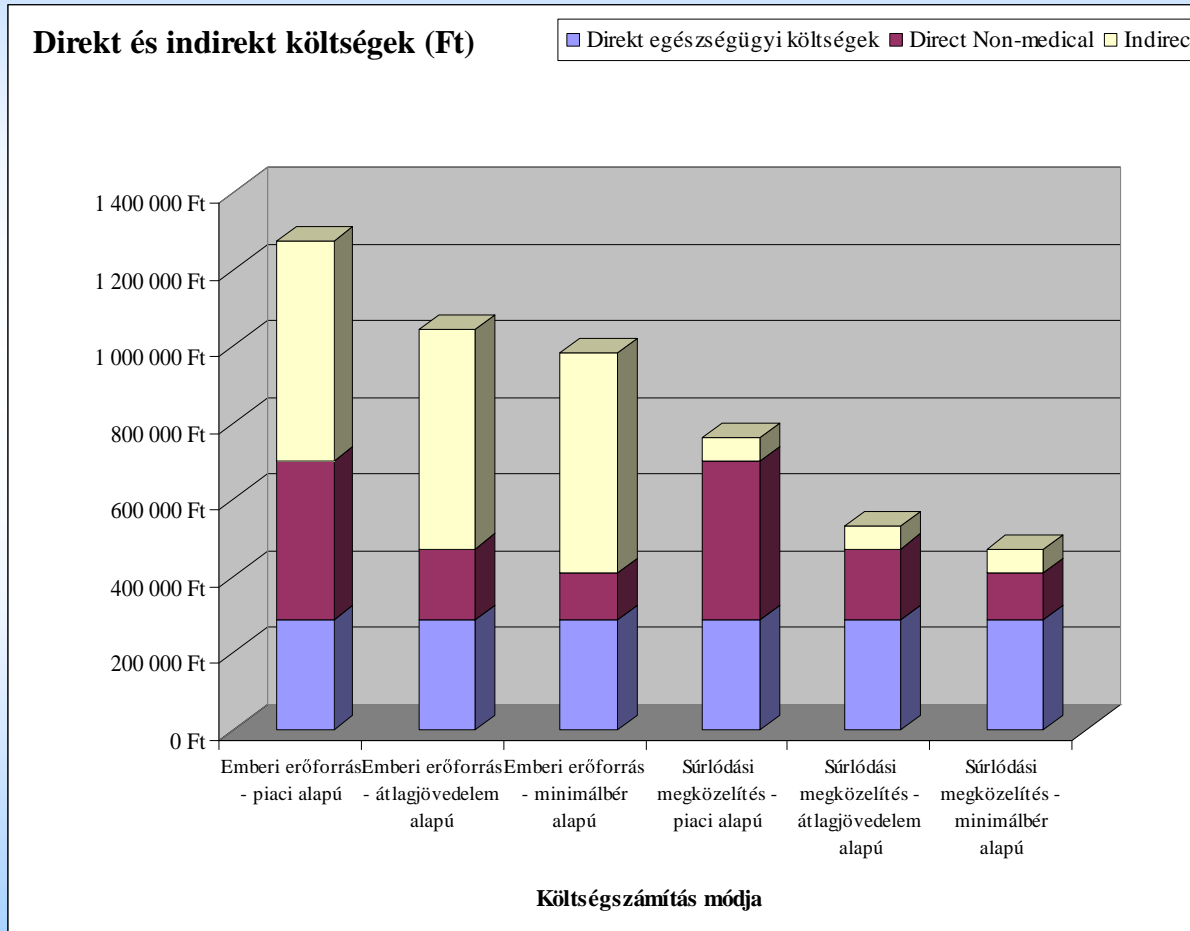
255 RA-s beteg, 6 vizsgálóközpont

- Betegségaktivitás
- Egészségi állapot
- Ízületi funkciók
- Egészségügyi igénybevétel
- Munkaképesség

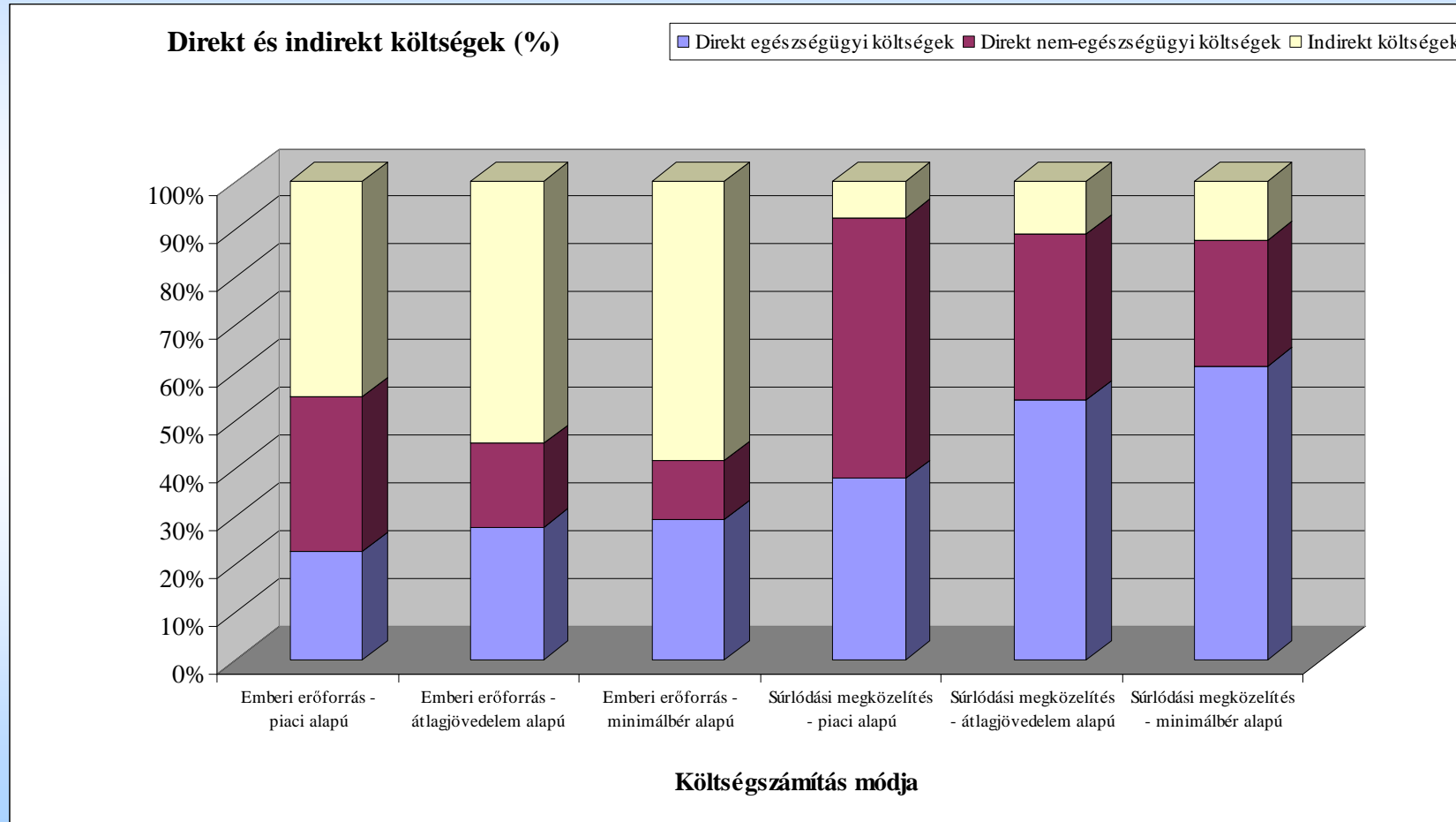
Költségek

Költségszámítási elemek

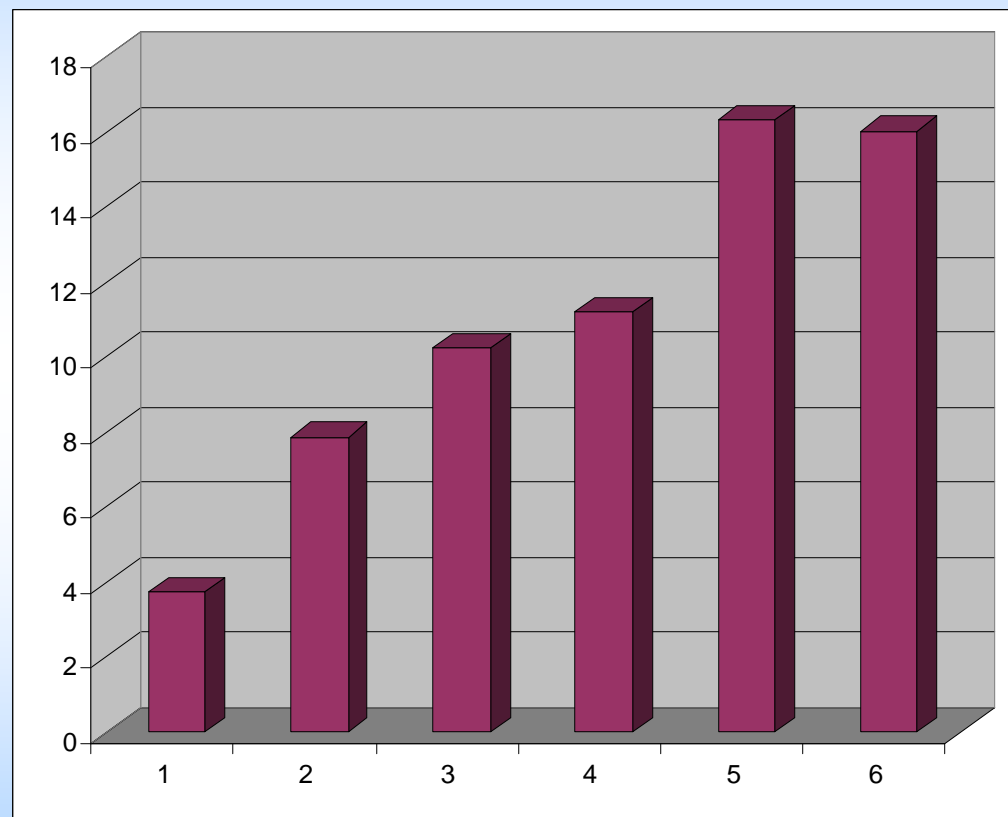

Költségszámítási elemek

Más személy segítségére szorul II.

Heti
3,75 óra

Heti
16,3 óra

A betegség súlyossága

Egészségi állapot kérdőív (EQ-5D)

Mozgékonyság

Önellátás

Szokásos tevékenységek

Fájdalom, rossz közérzet

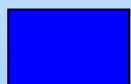
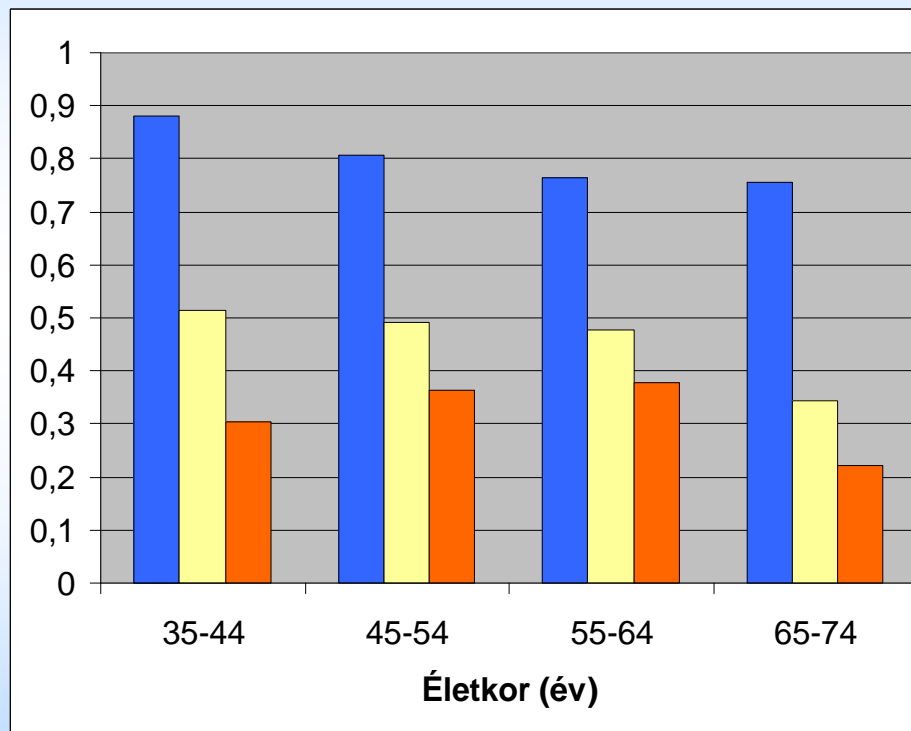
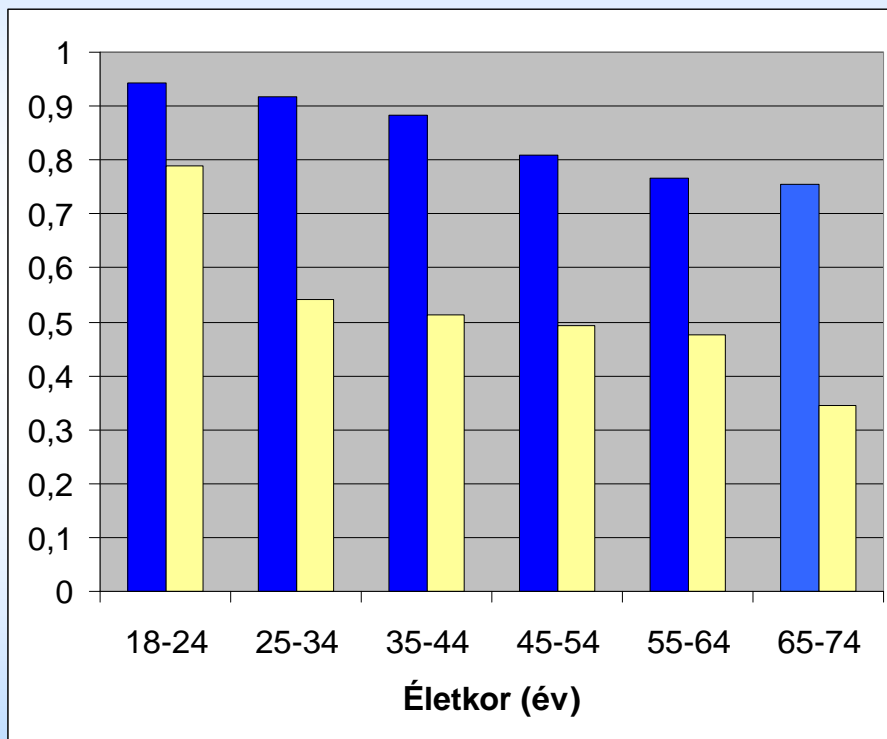
Szorongás, lehangoltság

1 Nincs probléma

2 Némi probléma

3 Képtelen /
nagyon erős

Hazai lakossági felméréssel összehasonlítás

Magyar lakosság

RA-s betegek

RA, súlyos betegségaktivitás

Stroke túlélés

Hazánkban 2003-ban mintegy 42 ezer „új” stroke beteget hospitalizáltak, akiknek a halálózása a 12. hónapra meghaladta a 10 ezret, ami további 2 ezerrel nőtt a 24. hónapra.

A megbetegedést követő 12. hónap végén a nők túlélése kedvezőbb, mint a férfiaké: a 65 évnél idősebbek esetén 71,47% vs. 69,24%, a 45-64 éveseknél pedig 88,18% vs. 83,16%. A nők túlélése a 24. hónap végén is kedvezőbb: 66,95% vs. 61,62% a 65 évnél idősebbek esetén, illetve 85,45% vs. 80,90% a 45-64 évesek korcsoportjában.

A stroke halálozás kockázata az átlag populáció halálozásához viszonyítva a betegséget követő első évben 5,17-szeres a nőknél, illetve 4,70-szeres a férfiaknál. Jelentős a nemek közötti különbség, az aktív korú (25-44, 45-64 év) férfiaknál a 100 ezer lakosra vonatkozó halálozás kétszerese az azonos korú nőkhöz viszonyítva.

AMI túlélés

Az „új” AMI incidenciája a férfiak körében nagyobb: a 65 évnél idősebb férfiaknál 572,6, nőknél 396,8, a 45-64 éves férfiaknál 213,8, a nőknél pedig 94,9 fő 100 ezer lakosra.

2003-ban 12 ezer „új” AMI-t szenvedett beteget hospitalizáltak.

A 65 évnél idősebb férfiak esetén 69,34% míg a nőknél 66,67%, a 45-64 éveseknél 88,18% vs. 83,16% a túlélés a megbetegedést követő 12. hónapban. A 24. hónap végén a férfiak túlélése 63,87% vs. 62,08% a 65 évnél idősebbek esetén, illetve 86,84% vs. 88,60% a 45-64 évesek csoportjában.

Az AMI halálozás kockázata az átlag populáció halálozásához viszonyítva a betegséget követő első évben 5,78-szeres a nőknél, illetve 4,29-szeres a férfiaknál. Jelentős a nemek közötti különbség a 45-65 évesek csoportjában, a férfiaknál a 100 ezer lakosra vonatkozó halálozás kétszerese az azonos korú nők halálozásának.

A verseny

A piaci kudarc:

- információs aszimmetria (ügynök-megbízó)
- moral hazard (túlfogyaszt)
- adverse selection
- elégtelen termék/szolgáltatás specifikáció
- jórészt ismeretlenek az árak

Mi az egészségügyi ellátás célja? Mi az optimalizálandó célfüggvény?

- Naturálisan mérhető értékek (pl. túlélés) javítása
- Hasznosság (életminőség)?

Verseny

Célja: Jobb minőség és biztonság? Equity? Olcsóbb? Költség-hatékonyabb?
Nagyobb választási lehetőség? Biztonságosabb?

Ki versenyez: Biztosítók? Szolgáltatók?

Kinek a pozitív döntéséért? Betegek? Állami források?

Milyen szinten: Biztosító - kórház? Biztosító – adott szolgáltató pl. Dr.
Kovács, sebész, vakbélműtét?

A nemzetközi gyakorlat 1.

USA - verseny minimális

- munkaadó alapú (55%), 1000 biztosító – millió munkaadó, 15% a GDP-ből+tranzakciós költségek, árak nagyon gyorsan nőnek, 47 milliónak nincs biztosítása.

UK - verseny minimális

- managed care az állami egészségügyi rendszerben, házi orvos csoportok vásárolják a szolgáltatást és menedzselik a betegeket a rendszerben. A minőség jelentősen javult az elmúlt 20 évben, költségekről nincs értelme beszélni – a technológia változik. Az hogy a változást mi okozza, nehéz megmondani.

Nálunk nincsenek orvos csoportok sem beteg menedzsment.

Gulácsi L, Kovács E, Oesterle A, Boncz I, Verseny az egészségügyben; különös tekintettel az Egyesült Államok, az Egyesült Királyság, Hollandia, Ausztria és Németország példájára, Közgazdasági Szemle, LIV évf. 2007 május

NL - verseny lényegesnek tűnik

Decker jelentés (1987), kockázatkiegyenlítő alap (50% a biztosítók bevételeiből), jövedelemarányos befizetés 2000-ben 90%, 2006-ban 78%. Zsebből fizetett járulék 2000-ben €188, 2006-ban €1050. 2005 végén 18% váltott – fiatal, jól kereső. Árverseny: biztosítási járulék területén – 10% eltérés lehet. Minőség területén nincs verseny. Alap-ellátási csomag rögzített az ára is.

G – verseny minimális

Jelentős árkülönbség volt (€400-500), ez megszűnik. Azonos szolgáltatásért azonos díj. Szabad választás a magánbiztosítóhoz. DE ... család nem és nehéz/szinte lehetetlen visszamenni. Garantált Alap-csomag. Bizonyos verseny van a betegbiztosítók között és a betegbiztosítók és a magánbiztosítók között.

A nemzetközi gyakorlat 3.

A – verseny nincs

Alap-ellátási csomag kissé eltérő az egyes biztosítók között, az ár is kicsit különbözik, választási lehetőség a biztosítók között nincs

Verseny - tapasztalat

- **nehéz megítélni**
- **erős állami szabályozás mindenütt, garantált összetételű és árú alapsomag mindenkinek, erős állami minőség kontroll, nagyon erős díj-kiegyenlítés (50% - G)**
- **valamilyen mértékű árverseny (NL)**
- **tilos a minőségi verseny (jobb lehet!)**
- **az, ár, minőség, hozzáférhetőség, stb. kevéssé vagy egyáltalán nem verseny függő**

A hazai egészségpénztárak

Kínálat:

A) szokásos biztosítási: kieső jövedelem, költségek (műtét, ápolás stb.) biztosítása

B) egészség-biztosítás „jellegű”: ezeket nemigen értem, néha viccesek, web-ek nehezen követhetők, információ tartalom szegény

ING

„Medicina csomag”

5-7 ezer Ft./hó, ‘kritikus betegségek’(?) 0,5-1 millió Ft., műtéti térítés 50-100 ezer Ft.
kórházi térítés 2,5-5 ezer Ft./nap – 10 évre, családi: ügyfél+2 gyerek

Generalli-Providencia

„TestŐr”

kb. 4,4 ezer/hó (40 éves ffi) 5 ezer Ft. /kórháznap, 1 millió Ft. ‘kritikus’ betegségek, 200 ezer Ft. műtét

Uniqua

„MedHelp”

4 csomag, legalacsonyabb ‘Bázis’ 3 ezer Ft. (35 éves ffi) 5 ezer / kórháznap, 25-100 ezer Ft. /műtét, tb. I. és II. rokkantság 0,5 millió Ft. ‘Prémium csomag’

Aegon

„GyógyForrás”

Alap és kiegészítő;

Allianz

„Klasszikusok”

„Medicina” és „Medicina extra” ha van gyerek vagy unoka a kifizetendő biztosítás 30-
100%-al emelkedik

Amit nem értek (többek között)

„Kritikus betegségek”: szívinfarktus, agyvérzés, koszorúérműtét, veseelégtelenség, szervátültetés, rosszindulatú daganat ...

Kérdésem: 1) Mi ezekben a közös? 2) Kis túlzással: a tyúkszemen kívül mi nem tartozik ide?

„Női betegségek” biztosítás (Aegon)

Kérdésem: – ez mi?

„Csonttörés és szülési támogatás” (Uniqua)

Kérdésem: – ez mi?

„Vitalitás” (ING) MÁV kórházban, „elérhető áron magas színvonalú hotelszolgáltatás” (40 éves ffi és nő esetén 5-6ezer Ft. /hó – mi a szerepe itt az életkornak?)

„MedHotel” (Generalli-Providencia) kórházi hotelszolgáltatás, Kútvolgyi, Szent Imre, Miskolci Megyei Kórház, (40 éves ffi szolgáltatástól függően én 5-16.8 ezer Ft. /hó – mi a szerepe itt az életkornak?)

Amit nem értek (többek között)

„TopMed” (Generalli) „széleskörű, magas színvonalú egészségügyi ellátás ...

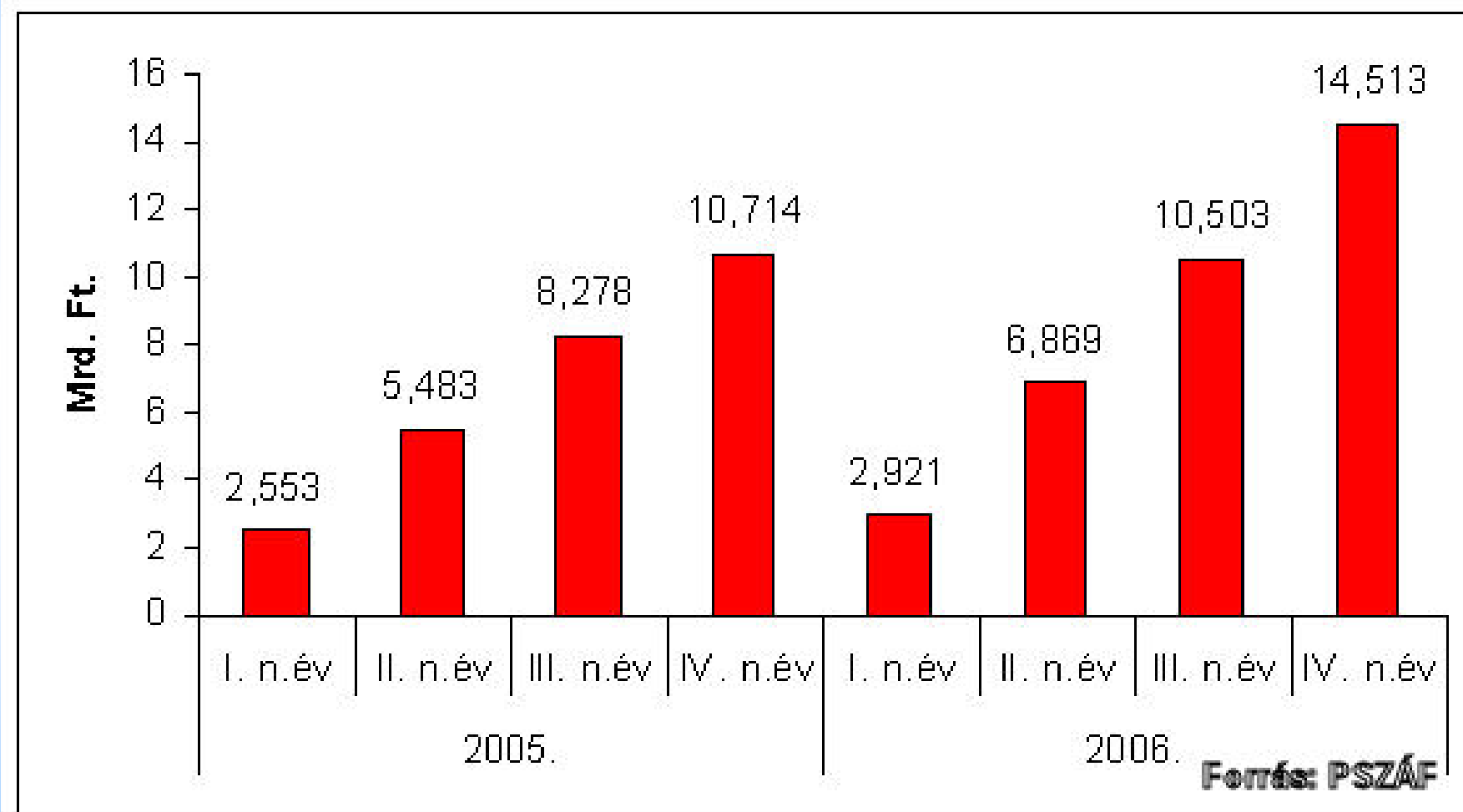
Kérdésem: Megtudná mondani valaki, hogy mi az hogy „magas színvonalú egészségügyi ellátás”?

Futamidő: 10, 15 vagy 20 év, 65 éves korban megszűnik

Egészségi nyilatkozat és „különböző szintű orvosi vizsgálatok” szükségesek

Megjegyzés: 1) alacsony rizikó-nagy profit OK de ezzel a betegpopulációval eddig sem volt gondja az államnak és ezután sem lesz; 2) az hogy a beteg mennyibe kerül a biztosítónak, nem csak az alaprizikótól függ, hanem az aktuális betegellátás hatékonyságától is (!)

Betegség-baleset kiegészítő biztosítások

Köszönöm

This document was created with Win2PDF available at <http://www.daneprairie.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.